

Секція: Статистика.

Фатюха Н.Г.

к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів,

банківської справи та страхування

НУ «Запорізька політехніка»

м. Запоріжжя, Україна

Райна К.Д.

магістрантка кафедри фінансів,

банківської справи та страхування

НУ «Запорізька політехніка»

м. Запоріжжя, Україна

**ІНФОРМАЦІЙНА БАЗА СТАТИСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ
ВАЛОВОГО ВНУТРІШНЬОГО ПРОДУКТУ УКРАЇНИ**

Валовий внутрішній продукт (ВВП) – це інтегрований показник економічного розвитку країни, який характеризує результат виробничої діяльності резидентів в межах економічної території країни і вимірюється сукупною вартістю товарів та послуг, виготовлених ними для кінцевого використання [1, с. 6, 7].

Метою розрахунків ВВП є узагальнення результатів економічної діяльності, яка відбувається на економічній території країни, на основі формування інтегрованого показника, складові якого відображають процеси виробництва й утворення первинних доходів та напрями кінцевого використання товарів і послуг [1, с. 11].

Для розрахунку ВВП використовуються дані державних статистичних спостережень, адміністративна інформація, отримана відповідно до укладених угод про взаємообмін інформаційними ресурсами, та застосовуються математичні методи для визначення відсутніх даних і оцінки економічних

операцій, які безпосередньо не спостерігаються статистичними спостереженнями.

Для розрахунку ВВП використовуються результати державних статистичних спостережень:

1) "Структурні зміни в економіці України та її регіонів" – для розрахунку показників сектору НФК;

2) "Обстеження умов життя домогосподарств", "Продаж і запаси товарів у торговій мережі", "Продаж і запаси товарів (продукції) в оптовій торгівлі", "Мережа та діяльність вищих навчальних закладів", "Наявність та рух житлового фонду", "Оплата населенням житлово-комунальних послуг та електроенергії", "Основні показники економічної діяльності підприємств сфери нефінансових послуг" – для розрахунку показників сектору ДГ;

3) "Обстеження підприємств із питань статистики праці", "Економічна активність населення" – для визначення обсягу економіки, яка безпосередньо не спостерігається та розрахунку показників сектору ДГ;

4) "Діяльність громадських організацій" – для розрахунку складових сектору НКООДГ в частині громадських організацій;

5) "Активи, власний капітал, зобов'язання та фінансові результати підприємств", "Капітальні інвестиції", "Наявність і рух основних засобів, амортизація", "Здійснення наукових досліджень і розробок" – для розрахунку валового нагромадження капіталу;

6) "Рибогосподарська діяльність підприємств", "Лісогосподарська діяльність", "Продукція сільського господарства у постійних цінах", "Економічні рахунки сільського господарства" – для розрахунку показників виробництва та використання продукції сільського, лісового та рибного господарства (секція А КВЕД) у фактичних і постійних цінах;

7) "Короткострокові показники щодо виробництва промислової продукції за видами", "Основні економічні показники короткострокової статистики будівництва", "Діяльність підприємств та фізичних осіб-підприємців, які експлуатують автомобільний транспорт", "Діяльність підприємств водного

транспорту", "Діяльність підприємств авіаційного транспорту", "Діяльність підприємств трубопровідного транспорту", "Діяльність підприємств міського електричного транспорту", "Зовнішня торгівля товарами", "Зміни цін (тарифів) на споживчі товари (послуги)", "Зміни цін виробників промислової продукції" – для розрахунку ВВП та його складових у постійних цінах.

Також використовуються адміністративні дані:

1) Державної казначейської служби, Пенсійного фонду, Державної служби зайнятості, Фонду соціального страхування та Державного агентства автомобільних доріг (Укравтодору) – для розрахунку показників сектору ЗДУ та визначення податків і субсидій на виробництво та імпорт;

2) Національного банку, Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, і Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку – для розрахунків показників сектору фінансових корпорацій;

3) Національного банку щодо платіжного балансу – для визначення експорту та імпорту товарів і послуг;

4) Державної фіскальної служби – для розрахунку обсягу випуску фізичних осіб-підприємців.

Для використання у розрахунках ВВП статистичні й адміністративні дані додатково опрацьовують, зокрема, проводять:

1) розподіл й групування відповідно до статистичних класифікацій (КВЕД, СКП, КІСЕ, КІСЦ), які застосовують у національних рахунках (за цільовим призначенням, функціями, видами активів та операцій тощо);

2) обробку даних, отриманих з різних джерел (наприклад, показників державних статистичних спостережень, статистики платіжного балансу і статистики державних фінансів);

3) трансформацію вхідних даних відповідно до визначень і концепцій національних рахунків ;

4) перевірку вичерпності джерел даних з точки зору повноти охоплення звітних одиниць та можливого викривлення звітних даних;

5) оцінку обсягів випуску, доходу та споживання, які безпосередньо не спостерігаються статистичними спостереженнями. Для здійснення таких оцінок використовують порівняльний аналіз наявних статистичних даних, матеріали міжнародних організацій та інших загальних доступних джерел відповідно до Методологічних положень обчислення обсягів економіки, яка безпосередньо не спостерігається [2], та Методологічних положень оновленої версії системи національних рахунків 2008 року [3].

Розрахунок ВВП України здійснюють трьома методами: виробничим, за категоріями доходу та кінцевого використання.

Відповідно до вищезазначених методів, для розрахунку ВВП мають бути обчислені такі показники: випуск, проміжне споживання, оплата праці найманих працівників, податки на виробництво та імпорт, субсидії на виробництво та імпорт, валовий прибуток, валовий змішаний дохід, кінцеві споживчі витрати, валове нагромадження капіталу, споживання основного капіталу, експорт та імпорт товарів і послуг.

ВВП розраховують у цінах попереднього періоду (попереднього року або відповідного кварталу попереднього року) та у постійних цінах еталонного/базисного року. Для ВВП та його складових виробничим методом та за категоріями кінцевого використання визначають індекси фізичного обсягу та індекси-дефлятори.

Збалансоване поєднання оцінок різної періодичності є необхідною та важливою умовою при визначенні ВВП. Реалізація принципів перегляду квартальних і річних оцінок ВВП дає можливість отримати узгоджені та збалансовані макроекономічні показники.

Узагальнена статистична інформація щодо ВВП оприлюднюється у статистичних продуктах (експрес-випуски, статистична інформація, статистичні збірники тощо) на офіційному веб-сайті Держстату (www.ukrstat.gov.ua).

Показники щодо ВВП виробничим методом та методом кінцевого використання, передбачені Спеціальним стандартом поширення даних

Міжнародного валютного фонду, оприлюднюються як на веб-сайті Держстату (розділ "Спеціальний стандарт поширення даних МВФ"), так і на веб-сайті Міжнародного валютного фонду (<http://www.imf.org>).

У разі проведення позачергового перегляду даних щодо ВВП та його складових за попередні періоди повідомлення про це та переглянуті дані розміщуються на веб-сайті Держстату в розділах "До уваги користувачів" та "Статистична інформація".

Таким чином, статистика валового внутрішнього продукту представлена даними державних статистичних спостережень, адміністративною інформацією, та застосовуються математичні методи для визначення відсутніх даних і оцінки економічних операцій, які безпосередньо не спостерігаються статистичними спостереженнями.

Забезпечення суб'єктів економіки достовірними і своєчасними статистичними даними відіграє дуже важливу роль у процесі ефективної організації бізнесу та виробництва.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Методологічні положення розрахунку валового внутрішнього продукту (наказ Держкомстату від 17.09.2018 № 187), [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

2. Методологічні положення обчислення обсягів економіки, яка безпосередньо не спостерігається (наказ Держкомстату від 31.12.2004 № 680), [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

3. Методологічні положення оновленої версії системи національних рахунків 2008 року (наказ Держстату від 17.12.2013 №398) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>